
Högre utbildning och forskning

”Vi ska gräva en gång
och rymma från det akademiska ghyttot”
Ulf Lundell, ”Nadja”

Ekonomisk Debatts redaktörer har spenderat åtskilliga år i det akademiska ghyttot och planerar inte att gräva sig ut på länge än. Inget är så aktuellt som det man befinner sig mitt i. Vi tänkte därför unna oss lyxen av lite navelskådande, och ägnar detta nummer av *Ekonomisk Debatt* åt högre utbildning och forskning. Eftersom de flesta av Ekonomisk Debatts läsare åtminstone i något stadium av livet befunnit sig i denna sfär, finns det säkert bland dem hur många åsikter som helst i frågan. I detta nummer har vi låtit såväl professorer som doktorander komma till tals och vi hoppas att deras artiklar ska kunna stimulera till en diskussion om den högre utbildningen och forskningen i Sverige.

Den nationalekonomiska grund- och forskarutbildningen i Sverige har under hösten varit föremål för en granskning utförd av Högscoleverket. Professor Roland Andersson, som har suttit med i bedömargruppen, redogör i de första två artiklarna för de lärdomar som han och bedömargruppen erhållit från sina besök vid en mängd universitet och regionala högskolor. I den första uppsatsen diskuteras landets utbildning i nationalekonomi där tio universitet och högskolor har kommit under luppen. Observationerna från dessa fallstudier använder sedan

Roland Andersson för att komma med rekommendationer för framtidens utbildning. I sin andra artikel diskuterar Roland Andersson de regionala högskolornas specifika problem och ägnar i samband med det även Sveriges Lantbruksuniversitet uppmärksamhet.

En diskussion om de regionala högskolorna tas också upp av Lars Hultkrantz och Jan-Eric Nilsson, som är väl insatta i situationen för Högskolan Dalarna. Här får vi ett exempel på hur en regional högskola kan lyckas med att bygga upp en forskningsdrivande institution, men vi får även ett exempel på hur viktigt det är med en ledning som drar åt samma håll som verksamheten i övrigt.

Som relativt nydisputerade doktorer har vi fortfarande doktorandårens dragglände av bevis i smärtsamt minne. Särskilt första året med obligatoriska kurser var fyllt av utantillinläring och det är väl osäkert hur vi skulle klara oss om vi blev tvungna att tentera om kurserna idag. Man kan naturligtvis hävda, och beklaga, att dagens forskarutbildning producerar räknemissar som behärskar ekonometri och dynamisk optimering men som snart tystnar i ett samtal om makroekonomisk politik. Denna kritik har också framförts på sistone, bl a i Lennart Erixons ledare här i *Ekonomisk Debatt* i höstas (nr 5).

Några som antagligen har många åsikter i denna fråga är dagens doktorander. I en artikel i detta nummer diskuterar fyra doktorander vid nationalekonomiska institutionen vid Stockholms universitet huruvida det är så att dagens doktorander helt enkelt är ointresserade av ekonomisk politik och mer intresserade av formler. Med hjälp av en enkätundersökning bland forskarstuderande i Stockholm finner de att detta inte är fallet, utan att anledningen till bristande insikt i ekonomisk-politiska frågor snarare beror på utformningen av dagens forskarutbildning. Ämnet diskuteras även av Roland Andersson i dennes tredje artikel om matematiken och ekonometrin i nationalekonomin. Han hävdar att dagens forskare behöver denna kunskap i teknikaliteter för att kunna hävda sig på den internationella akademiska marknaden.

I numrets sista artikel lämnar vi nationalekonomin bakom oss och låter Magnus Henrekson studera teknisk och naturvetenskaplig forsknings bidrag, eller kanske snarare brist på bidrag, till den ekonomiska tillväxten. Han diskuterar bl a frågan om lärarundantaget, som har inneburit att universitetens incitament att underlätta tekniköverföring till den kommersiella sektorn är svaga. Detta är en mycket aktuell fråga, där företrädare för regeringen, universiteten, forskningsfinansiärer (som t ex Vetenskapsrådet och Vinnova) samt riskfinansiärer livligt diskuterar lärarundantagets vara eller icke vara. Lärarundantaget är enligt Henrekson en av anledningarna till att, framför allt den naturvetenskapliga forskningen, inte bidrar mer till tillväxten i landet. I USA råder ett helt annat klimat i kontakten mellan

forskaren och affärsmannen. Är detta något som Sverige kan lära sig av? Detta är en fråga som artikelns författare svarar både ja och nej på; naturligtvis kan man alltid lära av lyckade exempel, men Sverige är Sverige och inte USA och måste därför nå målet på sitt eget sätt.

En vis person lär en gång ha sagt att "bildning, det är det vi har kvar när vi glömt allt vi lärt oss" och kanske är det i detta ljus vi bör fundera kring högre utbildning och forskning. Själva har vår tid i det "akademiska ghyttot" lärt oss att det är först när man undervisar i ett ämne som man verkligen förstår det. Man kan fråga sig om detta betyder att egen undervisning borde göras obligatorisk i universitetsutbildningen.

*MATZ DAHLBERG
EVA JOHANSSON*